HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דלית ליה צירוף מכל אשר יעשה מאי דריש ביה אמר לך ההוא מיבעי ליה (א)לעולם אינו נזיר עד שיזיר מכולן א״ר אבהו א״ר אלעזר כל רביעיות שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מרביעית שבנזיר שהרי אמרה תורה משרת מאי איכא בין ר׳ יוחנן לר׳ אלעזר איכא בינייהו דר׳ יוחנן מרבי אפי׳ אוכלין ור״א משקין אין מידי אחרינא לא: א״ר אלעזר עשר רביעיות הן ונקיט רב כהנא בידיה חמש סומקתא וחמש חיוורתא חמש סומקתא נזיר ועושה פסח שהורו במקדש ומתו נזיר [א]רביעית יין לנזיר עושה פסח (ב)דאמר רב יהודה אמר שמואל [ב]ארבע כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי רביעית שהורו (ג)[ג]שתה רביעית יין אל יורה במקדש (ד)[ד]שתה רביעית יין ונכנס למקדש חייב מיתה ומתו (ה)דתניא [ה]מנין לרביעית דם שיוצאה משני מתים שהיא מטמאה באהל שנאמר [1]ועל כל נפשות מת לא יבא וחמש חיוורתא חלת נזיר ומצורע שנפסלו בשבת חלת [ו]רביעית שמן לחלה נזיר [ז]רביעית שמן לנזיר מצורע [ח]רביעית מים למצורע שנפסלו דתנן (ו)ושאר כל המשקין טמאין [ט]פוסלין את הגוייה ברביעית בשבת (ז)דתנן [י]ושאר כל המשקין ברביעית (א) ושאר כל השופכים ברביעית ותו ליכא והאיכא (ח)[כ]מרביעית נוטלין לידים לאחד ואפילו לשנים בפלוגתא לא קא מיירי והא איכא (ט)[ל]היה מביא פיילי של חרס ונותן לתוכה חצי לוג מים מן הכיור ור׳ יהודה אומר רביעית בפלוגתא לא קא מיירי והאיכא (י)כמה מים נותן לתוכה כל שהוא ר׳ זכאי אומר [מ]רביעית בפלוגתא לא קא מיירי והאיכא מקוה בר מהיא דבטלוה רבנן:

ואינו

ורבי שמעון דלית ליה צירוף. (ב) אפי׳ בכל שהוא מיחייב כדאמרי׳ בפירקין דלעיל (דף ד.) דקסבר ר״ש כל שהוא למכות ולא אמרו כזית אלא לענין קרבן: **עד שיזיר מכולן.** כגון דאמר הריני נזיר סתם ופרשינן לעיל (דף ג.) דמשמע מן הטומאה ומן התגלחת ומן היין ואילו לרבנן אפי׳ לא נזר אלא מאחת חייב בכולן: **כל רביעיות שבתורה.** כגון רביעית דם שמטמא באהל אין היתר מצטרף לאיסור שאין אחד מכל המשקין מצטרף עמה א]לרביעית. חוץ מרביעית של נזיר כו׳: ב]**לרבי יוחנן** (ג) **נמי מרבי ליה לאוכלים.** שבנזיר כגון חרצן וזג וענב שמצטרף דבר אחר עמהן בכזית: **ור׳ אלעזר משקין אין.** ג]מצטרפין משום דבדידיה מפרש קרא אבל במידי אחרינא כגון באוכלין אין היתר מצטרף עמהן: **א״ר אלעזר עשר רביעיות הן.** בעשרה מקומות נתנה בהן תורה שיעור רביעית: **חמש סומקתא.** יין ודם: **וחמש חיוורתא.** מים ושמן: סימנא לגירסא **נזיר ועושה פסח כו׳** ד]: **ד׳ כוסות הללו.** שתיקנו חכמים צריך שיהא בין כולן רביעית לוג יין חי דהיינו בילא ומחצה כדי שימזגנו ויעמוד ה]כל רובע רביעית שבו כדי רביעית וכגון דדרי על חד תלתא מיא כדמפרש התם(י): **שהורו שתה רביעית יין אל יורה.** כדכתיב יין ושכר אל תשת וסמיך ליה ולהבדיל ולהורות (ויקרא י) דמשמע דלענין הוראה נמי לא ישתה: **ונכנס למקדש חייב.** משום שנאמר יין ושכר אל תשת וגו׳: **ועל כל נפשות מת לא יבא.** דמשמע משני מתים. רביעית ו] קרי ליה ז] נפש כדאמרי׳ התם (שבת דף לא:) רביעית דם נתתי בכם. ח]והא דמשמע ליה הכא רביעית דם היוצאה משני מתים לאו דוקא (ד) ליה דהכי הוא משום דבפלוגתא לא קמיירי וכן אמרי׳ בסמוך והא הכא ר״ע היא ולא רבנן כדאמרי׳ בפ״ק דסנהדרין (דף ד.) דאילו לרבנן אינה מטמאה רביעית דם שיוצאה מן המת אלא כשיוצאה ממת אחד בלבד והאי דקא נסיב לה הש״ס אליבא דר״ע לאו דוקא אלא איידי דאית ביה רביעית וקא דריש ביה קרא נסיב ליה הש״ס ולדברי הכל ברביעית הוי [שיעורא]: **וחמש חיורתא** סימנא לגירסא **חלת נזיר מצורע שנפסלו בשבת:** וה״ג **חלת רביעית שמן לחלה.** וכדאמרי׳ התם במס׳ מנחות (דף פח.) יתיב רבי וקא קשיא ליה רביעית במקדש למה נמשחה אי משום מצורע חוץ הוא ואי משום נזיר בשחיטת איל הוא דקדשי א״ל ר׳ חייא לחביתי כ״ג דמביא בכל יום ועושה בו י״ב חלות מחציתה בבקר ומחציתה בערב והיה מביא רביעית שמן קרי עליה ל) איש ממרחק עצתי. ואית דגרסי רביעית שמן של חלת תודה כדאמרינן בפ׳ שתי מדות (שם דף פט.) מביא חצי לוג וחולקו מחצה לחלות ורקיקין ומחצה לרבוכה והאיך מחצה דרבוכה אית בה כדי רביעית וטעות הוא ואינו כן דבהדיא אמרי׳ התם א״ל ר״א בן עזריה אפי׳ אתה דורש כל היום בשמן ט] לא הייתי שומע לך אלא א] רביעית שמן לג׳ מינין שבתודה חלת מצה ורקיק ורבוכה ואחד עשר יום שבין דם נדה לדם נדה כו׳: **נזיר רביעית שמן לנזיר.** לרקיקי נזיר: **מצורע רביעית מים למצורע.** כדאמר במס׳ סוטה (דף טו:) ושחט את הצפור האחת אל כלי חרס על מים חיים [ויקרא יד] ואמרי׳ כמה מים יהא נותן בו כדי שיהא דם צפור ניכר בהן וכמה רביעית: **כל משקין טמאין.** מצטרפין לטמא משקין אחרים כשיהא בהן רביעית ולפסול את הגוייה ברביעית כששותה אותן בכדי אכילת פרס: **כל השופכין.** ששופכין אותן לרה״ר: **ותו ליכא והא איכא.** הא דתנן במס׳ ידים נוטלין לידים י]מרביעית לאחד ואפי׳ לשנים ואע״ג דלית בהו כדי רביעית לשני הואיל ולראשון הוה ביה כדי שיעור נטילה: **בפלוגתא לא קמיירי.** דהא קמיפלגי עליה דרבי יוסי ואמרי לאחד ולא לשנים: **והאיכא פיילי של חרס.** כלי גרוע של חרס שבו היה נותן עפר מקרקעית המשכן כדכתיב [במדבר ה] ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן להשקות את הסוטה ובמסכת סוטה (דף טו:) קאי: **והאיכא הא דתנן.** בברכות (דף כה:) כמה מים נותן לתוך עביט של מימי רגלים כל שהוא: **ר׳ זכאי אומר רביעית.** והתם מפרש טעמא דמילתא: **והאיכא מקוה.** דתנן [מקואות פ״ב מ״ד] ר׳ אליעזר אומר רביעית מים שאובין פוסלין את המקוה(ה): **דבטלוה רבנן.** ואמרו דפחות מג׳ לוגין לא פסלי. לישנא אחרינא והאיכא מקוה כ]דאמר מקוה המחזיק רביעית ראוי להטביל בו מחטין וצנוריות כדאמרינן במסכת פסחים בפרק קמא (דף יז:) אמר רב פפא הא דאמרת בקרקע טהורין כו׳ בר מינה דההיא דבטלוה רבנן ואמרי דבעינן ארבעים סאה אפילו למחטין וצנוריות כדאמרי׳ בחגיגה (דף כא:) גזירה שמא יטביל מחטין וצנוריות בכלי שאין בפיו כשפופרת הנוד אלמא לכל מילי בעינן ל]מקוה של מ׳ סאה. לישנא אחרינא והאיכא מקוה דתנן במסכת מקואות (פ״ו מ״י) וחכמים אומרים אם מקבלת מ]גודה האמבטי רביעית עד שלא נ]יגיעו לאביק כשר (ו) אם לאו פסול ובטלוה רבנן ס] מפני המורה וקשיא לי היכא בטלוה רבנן וי״ל הא דקאמר בטלוה רבנן אהא סמיך דהא קתני עליה ר׳ אלעזר בר צדוק בפרקין [שם] כל המעורב למקוה אם מקבל האביק כל שהוא כשר. לישנא אחרינא והא איכא מקוה כדתנן(מ) שהשאיבה מטהרת ברביעית ברבייה והמשכה שאם יש כאן כ׳ סאה ורביעית ממי גשמים הולך וממלא מן המעיין כ׳ סאין חסר רביעית וזורקן לפני אותו ב] מקום כדי שימשכו המים לתוך המקוה דהא יש בהן ארבעים סאה בר מההיא דבטלוה רבנן דהא קתני רישא שיש בה כ״א סאה ממי גשמים:

ת״ק

דלית ליה צירוף. כלומר לא בעי צירוף דאית ליה כל שהוא [למכות] וא״ת לר״ש משרת למה לי לצירוף לא איצטריך וכ״ת לטעם כעיקר תיפוק ליה מגיעולי עובדי כוכבים לר״ש דלאו חידוש דאיהו אמר במס׳ ע״ז (דף סז:) לא אסרה תורה אלא קדרה בת יומא וי״ל דיכול להיות דלדידיה נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא ואפ״ה אסרה הכתוב ושפיר מקרי חידוש שחלק הכתוב בין פגם מרובה לפגם מועט ועוד תירץ ר״ע דשפיר איצטריך לצירוף דהא דקאמר כל שהוא היינו כשהוא בעיניה אבל כשהוא מעורב לא ס״ד למיסר וכי האי גוונא אמר אביי במנחות (דף נח.) ברייתא אין לי אלא כו׳ דבתר דמרבינן מקרא מקצתו דהיינו חצי זית מצריך קרא לעירובו: **אמר** ר׳ אבהו אמר ר׳ אלעזר כל איסורין שבתורה כו׳. [ואית1 דגרסי] כל רביעיות כו׳ ואיכא לפרש כגון רביעית יין של ערלה או של כלאי הכרם: **אפילו** אוכלין מרבי. משום דמשרת משמע2 מפת ומיין וסבירא ליה לר׳ יוחנן דה״ה כל איסורי נזיר כגון חרצן וזג ור״א ס״ל דמשרת משמע דוקא יין והיכא דגלי גלי: **נזיר** רביעית יין לנזיר. והיינו למשנה ראשונה (לעיל דף לד:) אע״ג דקאמר לקמן דפלוגתא לא קמיירי היינו גבי חיורתא: **על כל נפשות** מת לא יבא. נפשות משמע תרי ומת משמע שיעור אחד והוא רביעית דם לנפש3 שהנפש תלוי בו כדאמר (שבת דף לא:) רביעית דם נתתי בכם כו׳: **חלת** רביעית שמן. בחלות תודה מיירי שהיו בו שלשה מינין ממצה עשרה חלות ועשרה רבוכין ועשרה רקיקין וטעונין חצי לוג ואמר וחולקו חציו לרקיקין ולחלות וחציו לרבוכה כדאמרי׳ בפרק התודה (מנחות דף עז. ושם): **נזיר** רביעית שמן לנזיר. שיש שני מינין חלות ורקיקין כדאמרינן בפרק התודה (שם דף עח.): **מצורע** רביעית מים למצורע. דכתיב וטבל אותם ואת הצפור החיה בדם הצפור השחוטה על המים החיים ואמר בסוטה בפ׳ היה מביא (דף טז:) בדם שדם4 הצפור ניכר בהן וכמה הן רביעית: **היה** מביא פיילי. פירוש כלי ונותן בו חצי לוג מן הכיור להשקות את הסוטה: **כמה** מים נותן לתוכה. בעביט של מי רגלים שיוכל להתפלל שם: **והא** רביעית דמקוה. דחזי בו להטביל מחטין וצנוריות כדאמרינן בפסחים (דף יז:): **בר** מההוא דבטליה בטולי. פירוש הצריכו ארבעים סאה אפי׳ למחטין וצנוריות ובאדם לעולם בעיא מ׳ סאה למקוה

ואמר

מסורת הש״ס

(א) לעיל ג: וש״נ, (ב) פסחים קח., (ג) כתובות י: עירובין סד., (ד) כריתות יג., (ה) חולין עב. סנהדרין ד. [לקמן מט: נג:], (ו) מעילה יז: וע״ש, (ז) שבת עו:, (ח) גיטין טו: חולין קז. ידים פ״א מ״א, (ט) סוטה טו:, (י) ברכות כה:, (כ) [פסחים קח:], (ל) [צ״ל מארץ מרחק איש עצתי] [ישעיה מו], (מ) [צ״ל כדתניא תמורה יב:],

תורה אור השלם

1. וְעַל כָּל נַפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא: ויקרא כא יא

נוסחת הריב״ן

א] לגמרו לרביעית: ב] דר׳ יוחנן: ג] דמצטרפין: ד] נזיר הא דאמרן עד שישתה רביעית יין ועושה פסח ד׳ כוסות כו׳: ה] על רובע רביעית שבו כדי רביעית וביין דדרי כו׳: ו] רביעית דם: ז] (ליה) ליתא בכ״י: ח] וקאמר דמשמע: ט] בשמן בשמן: י] מי רביעית: כ] (דאמר מקוה) ליתא בכ״י: ל] (מקוה של) ליתא בכ״י: מ] גדיס: נ] (יגיעו) ליתא בכ״י: ס] ובטלוה רבנן ואיהו ידע היכא אבל לדידן לא שמיע לן לא הלכה ולא פירושה נ״א והא איכא מקוה דתנן שהשאיבה כו׳ והשאר ליתא:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ושאר כל המשקין ברביעית וכל השופכין כצ״ל ותיבת ושאר נמחק: (ב) רש״י ד״ה ור׳ שמעון דלית ליה צירוף אלא אפילו: (ג) ד״ה לר׳ יוחנן מרבי ליה נמי אוכלין: (ד) ד״ה ועל כל נפשות וכו׳ לאו דוקא נקט ליה דהכי הוא דהא בפלוגתא: (ה) ד״ה והאיכא וכו׳ המקוה הס״ד ואח״כ מ״ה בר מההיא דבטלוה רבנן וכו׳ לישנא אחרינא והאיכא מקוה דתנן במסכת מקואות בפרק כל המעורב למקוה וחכמים אומרים אם מקבלת האמבטי כצ״ל ותיבת גדיה נמחק: (ו) בא״ד ואם לאו פסול וכו׳ ר״א בר צדוק אומר אם מקבל האביק כל שהוא פסול לישנא אחרינא נ״ב פרק שני דמסכת מקואות מתחיל כל המעורב למקוה וע״ש:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א] רש״י ד״ה וחמש חיורתא סימנא וכו׳ אלא רביעית. תיבת רביעית נמחק ונ״ב חצי לוג כצ״ל. א״מ: ב] ד״ה דבטלוה רבנן וכו׳ לפני אותו מקום. תיבת מקום נמחק ונ״ב מקוה:

הגהות התוספות

1. נ״ל ואית ספרים. 2. נ״ל משמע דשרה. 3. תיבת לנפש נמחק. 4. נ״ל מים שדם.

מוסף רש״י

כל רביעיות שבתורה. כגון רביעית דם מן המת ורביעית שמן לחלת תודה ורביעית מים למצורע, ואליבא דרבנן דמשנה ראשונה דאזלי ברביעית אמרה, וסבירא להו כר׳ עקיבא דאית ליה היתר מצטרף לאיסור באיסורי נזיר (ראמ״ה בשמו). **אוכלין.** אף באוכל היתר מצטרף לאיסור (שם). **מידי אחרינא לא.** משום דתנא דמשנה ראשונה לא מדמה איסורי נזיר לשתיה, דקסבר דבשתיה אזלינן ברביעית ובאוכלין בכזית, הילכך אע״ג דבשתיה היתר מצטרף לאיסור לא אמרינן הכי באכילה (שם). **לרביעית דם.** היא חיותו של אדם ובלאו הכי לא איקרי מת עד שיהא בו שיעור מיתה (סנהדרין ד.). **נפשות.** משמע שתים, מת. דבר שמיתה באה על ידו דהיינו רביעית (חולין עב.). **ושאר כל השופכים.** מים סרוחים (שבת עו:). **מרביעית.** כלי מחזיק רביעית מלא מים, נוטלין לידים לאחד ואפילו לשנים. כיון דמעיקרא הוה שיעורא וקאתו משירי טהרה, הכי מפרש בכל הבשר (גיטין טו:). **היה מביא.** הכהן, פילי. כוס של מים, ונותן לתוכה חצי לוג מים מן הכיור. דכתיב (במדבר ה) מים קדושים, ואין קדושים אלא שנתקדשו בכלי, הכי תניא בספרי (סוטה טו:).

עין משפט נר מצוה

כו א מיי׳ פ״ה מהל׳ נזירות הלכה ב סמג לאוין רמג:
כז ב מיי׳ פ״ז מהלכות חמץ ומצה הלכה ט סמג עשין מא טוש״ע א״ח סי׳ תעב סעיף ט:
כח ג מיי׳ פ״א מהלכות ביאת מקדש הלכה ג סמג לאוין שם טוש״ע י״ד סי׳ רמב סעיף יג בהגה״ה [וכת״מ סי׳ ז סעיף ה]:
כט ד מיי׳ שם הל׳ א סמג שם:
ל ה (מיי׳ פ״ב מהלכות טומאת מת הל׳ יב ופ״ד שם הלכה ח):
לא ו מיי׳ פי״ג מהלכות מעשה קרבנות הל׳ ג:
לב ז מיי׳ פ״ח מהל׳ נזירות הלכה א סמג עשין קפז:
לג ח מיי׳ פי״א מהל׳ טומאת צרעת הל׳ א סמג עשין לה ולו:
לד ט מיי׳ פ״ח מהלכות אבות הטומאות הלכה יא ופ״ד מהלכות טומאת אוכלין הלכה ג:
לה י מיי׳ פי״א מהל׳ שבת הלכה ב:
לו כ מיי׳ פ״א מהל׳ מקואות הלכה א סמג עשין כו טוש״ע א״ח סי׳ קס סעיף יג:
לז ל מיי׳ פ״ג מהלכות סוטה הל׳ ט סמג עשין נד:
לח מ מיי׳ פ״ג מהל׳ ק״ש הלכה י סמג עשין יח טוש״ע א״ח [סי׳ עו סעי׳ א] וסי׳ פז סעיף א:

פי׳ הרא״ש

ור״ש דלית ליה צרוף כלל. דאמר כל שהוא למכות וא״צ שיעור: מאי דריש ביה. אינו נזיר עד שיזיר מכולן מתגלחת ומטומאה ומיין כדאמר לעיל (פ״ב) [פ״ק]: אמר ר׳ אלעזר כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מרביעית שבנזיר ואית ספרים דגרסי כל רביעית שבתורה. משום דבנזיר גופיה כל איסורי׳ מצטרף. ור׳ אלעזר משקין אין מידי אחרינא לא. משום דמשרת כתיב דמשמע דוקא שרה פתו ביין דהיינו היתר מצטרף עם משקין דאיסור אכל פת בהדי זג וחרצן לא מצטרף. ור׳ יוחנן לא מפליג דסבר גלי רחמנא בחד מאיסור נזיר וה״ה לכל שאר איסורי נזיר: עשר רביעיות הן. בעשרה מקומות נתנה תורה שיעור ברביעית: ה׳ סומקתא. כגון דם או יין: וה׳ חיוורתא כגון מים או שמן והיה נותן סימן להם. סומקתא נזיר ועושה פסח שהורו במקדש ומתו. נזיר רביעית יין לנזיר כמשנה ראשונה. שתה רביעית יין אל יורה: שתה רביעית יין ונכנס למקדש חייב דכתיב יין ושכר אל תשת בבאכם אל אהל מועד וסמיך ליה להבדיל ולהורות: מנין לרביעית דם הבא מב׳ מתים וכו׳. דכתיב ועל כל נפשות מת. ב׳ נפשות ושיעור א׳ דהיינו רביעית שהוא שיעור חיות אדם שא״א לו לחיות בפחות מרביעית דם כדאי׳ פ״ב דשבת רביעית דם נתתי בכם: וה׳ חיוורתא. סימן חלת נזיר ומצורע שנפסלו בשבת. חלת רביעית שמן לחלה בחלות תודה היו ג׳ מיני מצה חלות רקיקים ורבוכה. והיתה טעונה חצי לוג חציו לחלות ורקיקים וחציו לרבוכה. והיה חולק חצי לוג לב׳ רביעיות: רביעית שמן לנזיר. דנזיר לא היה מביא אלא חלות ורקיקים ולא רבוכה. מצורע רביעית מים למצורע דכתיב וטבל אותם ואת הצפור החיה בדם הצפור השחוטה אל המים החיים. ואמרי׳ בסוטה פרק היה מביא מים שדם צפור ניכר בהם ושיערו חכמים רביעית: שנפסלו דתנן כל משקים טמאי׳ מצטרף לפסול את הגויה ברביעית משנה היא במעילה פ׳ יש בקדשי מזבח. וגזרת חכמים היא מי״ח דבר פ״ק דשבת דהשותה משקים טמאים נפסל גופו מלאכול בתרומה. בשבת דתנן ושאר כל המשקין ושאר כל השופכים ברביעית. בפ׳ המוציא יין מפ׳ חלב ודבש שיעור יציאתן בכמה ואח״כ כולל יחד כל שאר משקים דשיעורן ברביעית. מרביעית נוטלין לידים לא׳ ואפי׳ לב׳ א׳ הנוטל ידיו צריך רביעית וכן ב׳ יכולין ליטול ברביעית זה אחר זה הואיל ואתו משיור טהרה: בפלוגתא לא מיירי דר׳ יוסי פליג בסיפא ואמר ובלבד שלא יפחות לאחרון שבהם מרביעית: פיילי של חרס. מקדה ונותן לתוכה חצי לוג מים של הכיור להשקאת סוטה. דמים קדושים כתיב: כמה מים יתן לתוכו בעביט של מימי רגלים שיוכל להתפלל אצלו: והא איכא רביעית דמקוה דחזי להטביל ביה מחטין וצינוריות כדאיתא פ״ק דפסחים: בר מינה דההיא דבטלוה רבנן ואמרו שאין מבטלין שום דבר בפחות ממ׳ סאה:

MOZNAIM SHAS